

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7So/108/2012
Identifikačné číslo spisu:	1011200084
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Elena Závadská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:1011200084.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Závadskej a členiek senátu JUDr. Júlie Horskej a JUDr. Marianny Reiffovej, v právnej veci navrhovateľa: JUDr. D. U., narodený XX. Z. XXXX, bytom T., D.. X, proti odporkyni: Sociálna poisťovňa v Bratislave, Ul. 29. augusta č. 8, o starobný dôchodok, na odvolanie navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 14. marca 2012, č.k. 5Sd/22/2011-104, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 14. marca 2012, č.k. 5Sd/22/2011-104, **p o t v r d z u j e .**

Účastníci nemajú nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

Odôvodnenie

Krajský súd v Bratislave rozsudkom zo 14. marca 2012, č.k. 5Sd/22/2011-104, podľa § 250q ods. 2 OSP potvrdil rozhodnutie odporkyne z 8. decembra 2010 v spojení s rozhodnutím z 28. apríla 2012, číslo XXX XXX XXXX X, ktorým podľa § 65 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“) zamietol žiadosť navrhovateľa o starobný dôchodok z dôvodu nespĺnenia vekovej podmienky nároku na starobný dôchodok dovŕšením veku 62 rokov do požadovaného dňa priznania starobného dôchodku, teda 30. októbra 2010.

V odôvodnení uviedol, že odporkyňa rozhodla vecne správne, lebo zistenie skutkového stavu je dostačujúce, rozhodnutie vychádzalo zo správneho právneho posúdenia veci a postup odporkyne zodpovedal zákonu. Dostatočne bolo podľa jeho názoru preukázané, že navrhovateľ v zmysle § 65 ods. 2 zákon o sociálnom poistení požiadal o priznanie starobného dôchodku od 30. októbra 2010, teda od dovŕšenia 62 rokov veku. Nezistil, že by odporkyňa preskúmaným rozhodnutím diskriminovala navrhovateľa z hľadiska pohlavia, lebo o žiadosti navrhovateľa vecne správne rozhodla podľa kritérií pre priznanie starobného dôchodku, ktoré platia pre všetkých mužov, bez ohľadu na počet vychovaných detí. Dospel k záveru, že zákon o sociálnom poistení v časti o priznaní starobného dôchodku mužov je v súlade s ústavou, zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná, lebo navrhovateľom uvádzané smernice a iné právne predpisy Európskej únie (ďalej len „EÚ“) boli transponované do zákona o sociálnom poistení, následkom čoho vnútroštátny právny predpis má

prednosť pred smernicou EÚ. Ďalej označil za nesprávny názor navrhovateľa o porušení všeobecného predpisu v správnom konaní, Správneho poriadku zo strany odporkyne, lebo na konanie vo veciach sociálneho poistenia sa vzťahujú príslušné ustanovenia zákona o sociálnom poistení.

Krajský súd účastníkom nepriznal náhradu trov konania podľa § 250k ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2 OSP s odôvodnením, že v konaní podľa piatej časti OSP navrhovateľ nebol úspešný a odporkyni trovy konania neprináležia.

Proti rozsudku krajského súdu podal navrhovateľ odvolanie. Namietal, že odporkyňa aj krajský súd svojimi rozhodnutiami „porušili platné slovenské ústavné, procesné, ale hlavne vnútroštátne platné európske právo“, lebo ho „diskriminovali ako muža vo vzťahu k zákonným oprávneniam žien v oblasti nároku na starobný dôchodok za rovnakých podmienok pri výchove vlastného dieťaťa z titulu pohlavia v spojitosti s vekom“. Poukázal na články 2,3 a 8 Lisabonskej zmluvy týkajúce sa zásady rovnosti medzi mužmi a ženami. Poukázal na povinnosť súdu predložiť predbežnú otázku o tom, či dotknuté smernice EÚ o rovnosti sú plne transponované do vnútroštátneho práva ako aj či existencia citovanej judikatúry ESD o zákaze diskriminácie sa týka prejednávanej veci v prípade, ak proti jeho rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok. Uviedol, že v konaní na prvostupňovom súde bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces, lebo súd neodôvodnil potvrdenie dvoch rozhodnutí odporkyne, nepreskúmal vecnú správnosť aj v odôvodnení preskúmaných rozhodnutí, nezaoberal sa otázkou, či odporkyňa preukázala pravdivosť svojho skutkového zistenia, neskúmal, či a ako preskúmané rozhodnutie nezasiahlo do základných práv navrhovateľa v zmysle článku 46 ods. 2 Ústavy SR. Ďalej namietal, že krajský súd mu nedoručil druhé vyjadrenie odporkyne k druhej žalobe, čím spôsobil stav nerovnosti účastníkov konania pred súdom a porušenie zásady kontradiktórnosti konania. Rozsudok navyše označil za arbitrárny, lebo neobsahoval dostatok dôvodov, na ktorých by malo byť rozhodnutie založené. Žiadal, aby odvolací súd vec prejednal za prítomnosti zástupcov SNSLP a VOP, prípadne SOLVIT pre Slovenskú republiku, lebo títo zástupcovia sú splnomocnení zastupovať fyzické osoby pred súdmi v otázkach zakladajúcich akúkoľvek diskrimináciu. Súčasne žiadal priznať náhradu škody, ktorá mu bola spôsobená nepriamou diskrimináciou z titulu pohlavia v spojitosti s vekom a to za rozhodnutie odporkyne v sume 30 000 € a za vydanie nezákonného rozsudku krajským súdom vo výške 10 000 €.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žiadala napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť ako vecne správny. Uviedla, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci, na základe ktorého náležite právne vec posúdil, pričom nezistil nezákonnosť preskúmaného rozhodnutia odporkyne. Poukázal na § 8 ods. 7 písm. a zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) týkajúci sa rozdielneho dôchodkového veku pre mužov a ženy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP a § 250s OSP) preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 250l ods. 2 OSP v spojení s § 250ja ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Podľa § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek. Dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak (ods. 2).

Podľa § 65 ods. 3 zákon o sociálnom poistení mužovi, ktorý v období od 1. januára 2004 do 31. decembra 2005 dovŕšil vek 60 rokov, sa dôchodkový vek určí tak, že k veku 60 rokov sa pripočíta

- a) v roku 2004 deväť kalendárnych mesiacov,
- b) v roku 2005 osemnásť kalendárnych mesiacov.

Z obsahu spisov vyplýva, že navrhovateľ podal 10. novembra 2010 žiadosť o priznanie starobného dôchodku s účinnosťou od 30. októbra 2010. Navrhovateľ dovŕšil 30. októbra 2010 vek 59 rokov, teda nedovŕšil dôchodkový vek 62 rokov, stanovený v zákone pre priznanie starobného dôchodku a ustanovenie § 65 ods. 3 zákona o sociálnom poistení sa na neho nevzťahuje. Nárok na starobný dôchodok podľa § 65 ods. 1 zákona o sociálnom poistení mu preto nevznikol.

Navrhovateľ v opravnom prostriedku ako aj v odvolaní predovšetkým namietal, že má právo na určenie dôchodkového veku potrebného pre nárok na starobný dôchodok tak, ako je to upravené pre ženy v § 65 zákona o sociálnom poistení, lebo po rozvoze manželstva vychoval jedno dieťa. Pokladal uvedené znenie zákona pre neho ako muža za diskriminujúce.

Súd prvého stupňa v napadnutom rozsudku za zaoberal všetkými relevantnými námietkami navrhovateľa aj námietky týkajúce sa diskriminácie pre priznanie nároku na starobný dôchodok poistencov - mužov, s ktorým sa odvolací súd stotožnil, a preto na ne v celom rozsahu poukazuje.

Odvolací súd v zmysle § 219 ods. 2 OSP dopĺňa nasledovné.

Predovšetkým je potrebné zdôrazniť, že navrhovateľ podal opravný prostriedok proti rozhodnutiu odporkyne v správnom konaní vedenom podľa tretej časti zákona o sociálnom poistení (Konanie vo veciach sociálneho poistenia § 172 - § 225). Krajský súd na základe opravného prostriedku vec prejednal a rozhodol podľa piatej časti tretej hlavy OSP. Úlohou súdov správnom súdnictve nie je nahradzovanie činnosti správnych orgánov, ale súdy musia posudzovať zákonnosť rozhodnutia správneho orgánu ako aj postup pri vydávaní tohto rozhodnutia, teda musia skúmať, či v správnom konaní odporkyňa presne a úplne zistila skutočný stav vecí, a na ten účel obstarala potrebné podklady na rozhodnutie.

V prejednávanej veci odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa dospel k záveru, že odporkyňa rozhodla v súlade so zákonom.

Odvolací súd ďalej poznamenáva, že odporkyňa síce vydala dve rozhodnutia o starobnom dôchodku, ale išlo o rozhodnutie v správnom konaní o tej istej veci, pričom prvé rozhodnutie v dôsledku podaného opravného prostriedku nenadobudlo právoplatnosť a bolo zmenené druhým rozhodnutím v jeho dôvodovej časti.

Odvolací súd mohol len konštatovať, že podľa § 65 v ods. 4, 5, 6 a v ods. 7 zákona o sociálnom poistení dôchodkový vek žien od mužov bol určený rozdielne, a to v závislosti od počtu vychovaných detí ale dokonca aj vtedy, ak žena nevychovala žiadne dieťa (v ods. 7). Zodpovedá skutočnosti, že zákon neupravil osobitným spôsobom dôchodkový vek u mužov v prípadoch, keď vychovali dieťa (deti), ale podľa názoru odvolacieho súdu odporkyňa postupuje v podobných prípadoch rovnako.

Ak teda odporkyňa navrhovateľovi nepriznala starobný dôchodok od dovŕšenia nižšieho veku z dôvodu, že vychoval dieťa, nemožno jej rozhodnutie považovať za diskriminačné.

Podľa § 8 ods. 4 zákona č. 365/2004 Z.z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v ustanoveniach pod nadpisom "Prípustné rozdielne zaobchádzanie" v systéme sociálneho zabezpečenia v zamestnaní diskriminácia nie je uvedené rozdielne zaobchádzanie z dôvodu veku, ktoré spočíva v ustanovení rôznych vekových hraníc na vznik nároku na starobný dôchodok a invalidný dôchodok v systéme sociálneho poistenia (zabezpečenia), ako aj v ustanovení rôznych vekových hraníc v tomto systéme pre zamestnancov alebo skupiny zamestnancov, a používanie rôznych spôsobov výpočtu týchto dôchodkov, ktoré sú založené na kritériu veku; to neplatí, ak by súčasne došlo k diskriminácii z dôvodu pohlavia.

Následne § 8 ods. 7 písm. a) antidiskriminačného zákona ustanovuje, že diskriminácia z dôvodu pohlavia nie je objektívne odôvodnené rozdielne zaobchádzanie spočívajúce v ustanovení rozdielneho dôchodkového veku pre mužov a ženy.

Z uvedeného vyplýva, že antidiskriminačný zákon nepokladá za diskriminačné ustanovenia rôznych vekových hraníc pre vznik nároku na starobný dôchodok okrem prípadov diskriminácie z dôvodu

pohlavia, ktorou však nie je objektívne odôvodnené rozdielne zaobchádzanie spočívajúce v ustanovení rozdielneho dôchodkového veku pre mužov a ženy.

Zákon o sociálnom poistení ustanovuje rozdielne dôchodkový vek pre mužov a ženy, a preto sa na navrhovateľa mohli aplikovať len tie ustanovenia zákona o sociálnom poistení, ktoré sa vzťahujú na mužov. Tento dôchodkový vek je stanovený zákonom pre všetkých mužov rovnako, pričom pri jeho určení sa nezohľadňuje počet vychovaných detí.

Slovenská antidiskriminačná legislatíva nie je v rozpore so záväzkami Slovenskej republiky v tejto oblasti, lebo podľa zákona o sociálnom poistení sa postupne unifikuje dôchodkový vek pre mužov aj ženy, a tento bude v roku 2023 rovnaký, bez ohľadu na počet vychovaných detí.

K uvedenému záveru tiež treba poznamenať, že obdobný dôchodkový systém s rozdielnou úpravou veku odchodu do dôchodku pre mužov a ženy obsahuje aj česká právna úprava. Podobný prípad, ako bol prípad navrhovateľa, riešili súdy aj v Českej republike, a následne aj Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). ESLP v danej veci vyslovil, že nedošlo k porušeniu článku 14 (Zákaz diskriminácie) v spojení s článkom 1 Dodatkového protokolu č. 1 (Ochrana majetku) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (vec *Andrle v. Česká republika*, č. 6268/08, rozsudok zo 17. februára 2011). Podľa uvedeného rozsudku ESLP, štáty nemôžu byť kritizované za postupné prispôbovanie ich dôchodkových systémov, aby reflektovali na spoločenské zmeny, ako ani za to, že netlačia na kompletne vyrovnanie rýchlejšími krokmi. Podľa názoru ESLP každá zmena dôchodkového systému musí byť vykonaná postupne, obozretne a primeraným spôsobom. Iný prístup by mohol ohroziť sociálne istoty, predvídateľnosť dôchodkového systému a právnu istotu. Pôvodný cieľ rozličného veku odchodu do dôchodku založený na počte vychovaných detí ženou, bolo kompenzovať faktickú nerovnosť medzi mužmi a ženami. Aj vzhľadom na uvedené nebolo potrebné obrátiť sa s predbežnou otázkou na ESLP, ktorý už svoje stanovisko k nej vo veci *Andrle v. Česká republika* vyslovil.

V prejednávanej veci preto súd prvého stupňa nepochybil, keď potvrdil rozhodnutie odporkyne, ktorá navrhovateľovi nepriznala starobný dôchodok pred dňom dovŕšenia 62 rokov ako vecne správne.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 OSP ako vecne správny potvrdil.

Podľa § 250k ods. 1 OSP ak mal žalobca úspech celkom alebo sčasti, súd mu proti žalovanému prizná právo na úplnú alebo čiastočnú náhradu trov konania.

Navrhovateľ v odvolacom konaní nebol úspešný, preto Najvyšší súd Slovenskej republiky mu nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania (§ 250k ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1 OSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný riadny opravný prostriedok